

אֵלֶּזְנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֵלְמֵת

פְּרָשַׁת נְצֻזִים - רֵאשׁ הַשָּׁנָה

הַס"ד, אֵלִיוֹן קנ"ה

הם נסעו כשלושה ימים. בחג השבועות תש"ד הגיעו לדיהרנפורט, היא העיר המפורסמת בבית הדפוס היהודי הקדום שנמצא שם, בו נדפסו הרבה ספרים יהודיים עתיקי יומין. פה החלה עבור הרבי הצעיר תקופה קשה של עבודת כפיה ועבודת פרך מסוג הגרוע ביותר. הזעה הניגרת התערבבה בדם השותת כתוצאה ממכות שהנחיתו עליו המפקחים בעבודה. אף גם מאחורי גדרות התיל של מחנה העבדים, הבהב הניצוץ היהודי הסמיר, אשר לפעמים התפרץ והאיר החוצה.

הנה מה שהרבי הצעיר מספר לי: הדבר התרחש בראש השנה תש"ה. חדשים מספר לאחר שהובאנו לדיהרנפורט. השבויים כבר הספיקו להתודע איש אל רעהו. ידענו שראש השנה היום והלב התגעגע לשיר נגון יהודי. על שפתותי בצבץ ועלה משום מה הלחן של המארש 'בצאת ישראל ממצרים', ולפתע פתאום פרצנו כלנו בשירה: 'בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לועז'. הקולות הגיעו לאזני השומרים. אחד ה'שטורמפיהררים' [-מפקדי פלגות הסער] חש אלינו בזעף: מה זה פה, ומה אתם מריעים?! אזרתי עז והסברתי לו בניחותא: הער שטורמפיהרר, היום חל ראש השנה שלנו, וברצוננו לשיר מעט לכבוד התאריך החגיגי הזה. אף בלב החיה הנאצית זע משהו. איש פלגות הסער הקטיב לזמרה, והחריש דומם בהסכמה שבשתיקה. התחלנו, איפא, היהודים לשיר בקול רם שהלך והתגבר מרגע לרגע. קול זמרתם האמיץ הדדה בכל רחבי מחנה העבדים בדיהרנפורט: 'בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לועז'.

כך המשיכו לשיר, מסים הרבי, והוא משמיע באזני את הנגון על-אתר. נגון רווי בטחון ואמונה, שביכלתו להזיז אפילו לב אבן. כמה מן הסמליות יש בכך, שיהודים שבויים בגיא האבדון עומדים ושירים את המלים הקדושות מספר תהלים 'בצאת ישראל ממצרים'. למעשה הם שרו כבר אז את שירת הגאולה והזכירו את שיר החרות שלהם, החפשי. שלצערנו אחר לבוא (שושלת ספינקא' עמוד תקב).

רצה לבטל את הגזירה גם על העופות

דרכו של הרה"ק השר שלום מבבלזא זיע"א היה לומר בכל ראש השנה לפני תקיעת שופר דברי תורה ומוסר בהתלהבות עצומה. פעם אחת, לפני

יציאת מצרים וראש השנה
בנו של הגאון מרישא רבי אהרן ליון זצ"ל הי"ד, ה"ה ר' יצחק ליון, אחרי שנפגש לראשונה עם הרה"ק רבי יעקב יוסף מספינקא זיע"א בצאתו מעמק הבכא כתב את המאמר הבא: הוא נקרא רבי יעקב יוסף ווייס, וידוע כעת בשם הרב מבורשא. אדם שבעצמו עבר את שבעת מדורי הגיהנום של אושוויץ ועוד מחנות. אולם לפליאתנו, חרף כל החוויות הנוראות, למרות השכול והיתמות מזקנו הגדול הרה"ק החקל יצחק מספינקא זיע"א, ומאביו הקדוש שהיה אמור למלא את מקומו של החקל יצחק באדמו"רות, למרות שהתאלמן מרעייתו הצדקת מלכה הי"ד שנספתה על קדוש השם ביחד עם שלשת ילדיהם, נשאר הרבי הצעיר חדור תקוה ואמונה ובטחון שופע.

כאשר ישבתי עמו בשיחה לראשונה בפראג, שם היתה תחנתו הראשונה כשהצליח להמלט מידי הקומוניסטים שהתנכלו לו ברומניה, ואחר כך בלונדון, שם המתין לאגיה המפליגה לארצות הברית, התרשמתי מאד מן החיוניות התוססת שמלאה את כל ישותו. הוא מכיל כחות עלאיים, מבווע של חיים ושמחה, עד שבלי משים הייתי שואל אז את עצמי: האמנם, היתכן שאושוויץ לא חרתה בנפשו את רשומיה ועקבותיה? ואולי, ואולי זה הפח הרוחני הסמוי של החסידות, זו החסידות המקורית כביום נתינתה, אשר העניקה לרבי הצעיר את שווי משקלו הנפשי להחזיק מעמד בכל הזעזועים.

ביום שזקנו החקל יצחק העלה על המוקד וקדש את השם, בכבשני המות של אושוויץ, בייג בסיון תש"ד, באותו יום כבר לא היה הנכד שרוי במחצתו. תשע ימים לפני כן, ביום ד' בסיון, נשלח בתורת 'מכונאי מקצועי' מאושוויץ לגרמניה, בכדי לתגבר את לגיונות עובדי הכפיה שגיסו למאמץ המלחמתי של הרייך השלישי. כמוכן מאליו, הרב הצעיר מבורשא מימיו לא עסק במכונאות, אף כאשר הגיעה לאזניו השמועה שיש סכוי לבעלי מקצוע להישרד בחיים, הזדרז והצהיר שהוא ממחה לזוגות ואחר כך בתורת מכונאי. שפר מזלו, נסים התרחשו עמו, והוא מצרף לקבוצה בת שלש מאות שבויים שנשלחו מאושוויץ לגרמניה.



בדרך וכוח בין פרעה הרשע, השטן, ובין משה רבנו, צדיק הדור, עד שהעביר את רע הגזרה גם מבהמות ישראל. ודע, הוסיף הרה"ק מפרמישלאן, הואיל והרב מבעלז לא כלל גם את העופות בדבריו הקדושים, תהיה בשנה זו מגיפה בעופות, שמעליהם לא נתבטלה הגזרה. וכך היה. באותה שנה פרצה מחלה מדבקת בין העופות ובשום אדם ובהמה לא נגעה. לאחר מכן שלח רבי מאיר שליח להצדיק רבי יעקב יוסף מאוסטרצה, נכדו של רבי ייבי סבא, בבקשה שיספיק עמו לבטל הגזרה גם מעופות ('אדמו"רי בעלזא' ח"א עמוד קפא).

'זכר ליציאת מצרים'

על הקשר של יציאת מצרים וימי ראש השנה עמדו רבותינו הראשונים בשאלתם: מפני מה קבעו לומר בימים הנוראים 'זכר ליציאת מצרים', אלא שביום זה הוא שבטלה עבודה מאבותינו במצרים. וכך הביא בעל 'שבלי הלקט' בשם אחיו רבנו בנימין (סימן רפו): תימה לאחי רבי בנימין זצ"ל מה שקבעו בקדוש ובתפלה של ראש השנה ויום הכפורים 'זכר ליציאת מצרים'. בשלמא בקדוש של שבת, שהרי בעשרת הדברות שבמשנה תורה כתיב 'וזכרת כי עבד היית בארץ במצרים', שבועות נמי במשנה תורה כתיב ביה 'וזכרת כי עבד היית' סוף פרשת ראה, סכות נמי כתיב בו 'למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים', אבל בראש השנה ויום הכפורים מאי 'זכר ליציאת מצרים' איכא, והלא לא מציינו שנכתב בהן יציאת מצרים כלל. ותרו. בראש השנה נמי ראוי לומר זכר ליציאת מצרים לפי מה ששנינו בראש השנה: תניא, רבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם, בתשרי נולדו אבות, בתשרי מתו אבות. בפסח נולד יצחק. בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה. בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים. בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים, ורבי יהושע נמי בהא לא פליג והתם יליף ליה מקראי.

(מתוך הספר ספיר ויהלום להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

תקיעת שופר, התחיל לספר על הנסים של יציאת מצרים, וחזר על אותם הפסוקים שכתוב בהם כי ה' שלח את משה להוציא את בני ישראל ממצרים. ופרעה שאל 'מי ומי ההולכים', ומשה רבנו השיב לו 'בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו', עד כי קרא פרעה אל משה ויאמר 'לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יצגו, גם טפכם ילך עמכם'. ומשה השיב לו 'וגם מקננו ילך עמנו, לא תשארו פרסה, כי ממנו נקח לעבד את ה' אלקינו'. ומיד אחרי זה אמר את הברכה 'לשמע קול שופר' ותקע בשופר והתפלל מוסף כדרכו בקדש. ויהי הדבר לפלא בעיני כל החסידים. איש לא הבין מה ענין פסוקים אלו בראש השנה קדם תקיעת שופר, אבל החרישו ולא הרהיבו עז בנפשם לשאל את פי קדשו לפשר הדבר.

היה שם חסיד אחד בשם ר' אלימלך מטלוסט, ומנהגו היה מדי שנה בשנה לנסע לראש השנה לבעלז, ומשם אל הרב הקדוש רבי מאיר מפרמישלאן. באותה שנה, כשהגיע מבעלז לפרמישלאן, ואך דרך על מפתו חדר הצדיק רבי מאיר, אמר לו הצדיק: אלימלך, חזור לפני על דברי התורה, שאמר הרב מבעלז לפני התקיעות. שח לו החסיד, כי הרב מבעלז קרא פסוקי הוכוח של משה רבנו עם פרעה בענין היציאה ממצרים, וכי כל האנשים ששמעו דבריו הקדושים השתוממו על הפסוקים האלה, במקום דברי המוסר, שרגיל לומר בכל שנה.

התחיל הצדיק רבי מאיר לשבח את התורה של הרב מבעלז, שבחכמה עמקה בקע את כל הרקיעים והסיר גזרות קשות מישראל, שטען בדבריו הקדושים לפני השי"ת ואמר: אבינו שבשמים! בתורתך הקדושה כתוב שלא תשלט בישראל כל רעה. בראות הצדיק כי ר' אלימלך אינו מבין את תכן דבריו, הוסיף ואמר: אני אפרש לך כונת הרב מבעלז: דע לה, כי בראש השנה היה בשמים קטרוג גדול על ישראל, והיתה גזרה לא טובה רח"ל על ילדי ישראל הקטנים, אבל הרב מבעלז בקש בעדם, בטענה כי הם יגדלו ויעבדו את השי"ת, והמתק גזר הדין. רצו לגזור כליה על בהמותיהם של ישראל, וגם לזה לא הספיק הרב מבעלז, וטען כי ממנו נקח לעבד את ה'. וכך המתיק הרב מבעלז את הדינים באמירת פסוקים אלו

שו"ת קתר

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".



חידון אִלְפָנוֹת - נושא פרסים
מי הם שלשת האנשים שמזכרים יחד בפסוק
אחד בפרשה זו - בשני מקומות שונים?

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

פתרון החידה - פרשת פינחס:

ש. היכן מופיע בפרשה זו הפסוק הנפוץ "וידבר ה' אל משה לאמור", בסדר מילים שונה?

ת. במדבר כז טו, כשמשה מבקש מה' למנות מנהיג ראוי לבני ישראל, בקשתו מוצגת במילים "וידבר משה אל ה' לאמור". זהו המקום היחיד בתורה שנכתב בצורה כזאת.

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת פינחס:

ה' גבריאל בן ברוך מקרית גת.

